

Nieuwe verhoudingen fnuiken overleg

ANALYSE

KLIMAATAKKOORD

Buigingen voor een akkoord bleven uit omdat die konden worden gezien als knieval voor 's werelds nieuwe keizers.

KOPENHAGEN Natuurlijk: vooraf al was duidelijk dat dit de meest complexe onderhandelingen zouden worden die de mensheid ooit heeft ondernomen. Niets minder dan dat. Een wereldwijd probleem – de opwarming van de aarde – moest worden aangepakt door de hele wereld.

En natuurlijk was duidelijk dat deze onderhandelingen over veel meer gingen dan over het klimaat alleen. Ze gingen over de economische structuur in de industrielanden, over de verhouding tussen rijk en arm, over de moraal van schuld en boete.

Dat bleek te veel gevraagd van de mensheid – of althans, van hun vertegenwoordigers. Vrijdagavond lag er als resultaat na twee weken onderhandelen een akkoord op tafel waarin de rijke landen geen harde afspraken maken over reductie van CO₂ en andere broeikasgassen die de aarde opwarmen.

Er is wel enige vooruitgang geboekt. De 192 landen op de klimaatconferentie zijn het eens over een fonds van 30 miljard dollar

voor de komende drie jaar, en een bedrag van 100 miljard dollar per jaar vanaf 2020 om de arme landen te helpen zich te wapenen tegen de gevolgen van klimaatverandering. Onduidelijk blijft wie hoeveel gaat betalen, om hen te helpen.

Maar zelfs als de beloften van de verschillende landen in harde getallen worden vertaald, zijn die opgeteld niet genoeg om de opwarming van de aarde tot 2 graden te beperken – hoewel dat wel al jaren het doel is van de klimaatonderhandelingen.

Waarom is dat niet gelukt?

Als Kopenhagen één ding genadeloos aan het licht heeft gebracht, is dat een gebrek aan leiderschap, lef en vertrouwen. Na een eerste stap van de EU wilde geen enkel groot land of blok over

zijn eigen schaduw heen stappen en als eerste een concessie doen. Afgelopen week wachten de Verenigde Staten, de Europese Unie en China op elkaar. Maar niemand kwam uit zijn loopgraaf.

Het is ook een lastig dilemma.

KLIMAATTOP KOPENHAGEN

.....
VK.NL/KLIMAAT

Maar het toont ook de schuivende machtsverhoudingen in de wereld. Niemand wilde buigen voor een ander, in de vrees dat zo'n gebaar zou worden gezien als een knieval voor de nieuwe keizer.

Die vrees manifesteerde zich ook in grondig wantrouwen. De Deense voorzitter van de conferentie mocht niet met een tekst komen om de onderhandelingen te versnellen, omdat andere landen dan dachten te worden gepasseerd.

Opkomende economieën als China en India wilden om die reden niet afwijken van de formele, buitengewoon technische documenten waar al twee jaar aan wordt gesleuteld.

Het wantrouwen werd nog bevorderd door een paar gevallen

van diplomatieke onhandigheid. Zo kwam Denemarken al in de eerste week met een eigen conceptakkoord – veel te vroeg, en via de verkeerde kanalen. Vrijdag schutterde de Amerikaanse president Obama, door niet te luisteren naar de toespraak van de Chinese premier Wen Jibao. Obama, kwam sprak en verdween door een zijdeurtje, sneerde de Venezolaanse president Hugo Chávez. 'Maar het document dat hij nu in een achterkamertertje gaat produceren, zullen wij afwijzen.'

Eigenlijk kwam de enige grote concessie van de Afrikaanse Unie, die woensdag zei genoeg te nemen met 100 miljard dollar klimaat hulp in 2020 – veel minder dan het continent had geëist.

Daarmee ontstond een scheurtje in het blok van de ontwikkelingslanden van de G77, dat zich tot dan toe halsstarrig achter China had opgesteld. Maar die scheur bleek vrijdag niet diep genoeg om China te isoleren en tot concessies te dwingen.

De impasse werpt de vraag op of de onderhandelingen nog in VN-verband kunnen worden voortgezet.

Maar ook in kleiner gezelschap zouden China, de VS en Europa tegenover elkaar zijn komen te staan. De macht is verschoven, alleen weet niemand naar wie.

Marc Peeperkorn
Michael Persson